

Література

1. Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення / В.Ф. Сиренко, В.І. Тимошенко, Т. І. Ковальчук та ін. – К., 1997. – С. 57.
2. Громадянське суспільство: ідеологія і реальність. – К., 1997. – С. 6-7.
3. Проблеми гендерної політики в системі місцевого самоврядування України – К., 2003. – С. 256-257.
4. Климова Л. А. Формування гендерної культури у державних службовців. – К., 2003.
5. Голованова Т. П. Об'єктивні передумови обумовленості формування гендерної рівності в Україні. – К., 2003. – 291 с.

О.В. Чечун

Українська академія банківської справи НБУ

ПРАВО ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ НА ВІЛЬНИЙ ТА ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК СВОЄЇ ОСОБИСТОСТІ

Проблема забезпечення всебічного розвитку дітей та молоді є досить актуальною, тому що на сьогодні ми можемо спостерігати низький культурний рівень дітей та юнацтва. В чому ж полягає проблема? Законодавчі та нормативно-правові акти, спрямовані на зміцнення моральних та етичних засад у суспільстві, захист моралі від негативного впливу культури насильства, жорстокості, порнографії, утвердження здорового способу життя фактично лише зазначені на папері і повністю не виконуються насправді. Хто винен у цьому? Конституція України встановлює, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави. Але не враховується виконання та належне забезпечення цих прав і свобод.

Тому на сьогоднішній день ми можемо спостерігати зростання кримінальних злочинів серед дітей та молоді, при чому кількість злочинів зростає з кожним роком. Внаслідок поширення серед неповнолітніх пияцтва, наркоманії, венеричних захворювань за даними МОЗ України під профілактичним наглядом перебуває: дітей віком до 14 років – близько 2 тис. та віком від 15 до 17 років – понад 13 тис. На диспансерному обліку з наркологічними розладами, обумовленими алкоголізмом та наркоманією перебуває: 1 тис. 300 неповнолітніх, з яких дітей віком до 14 років – понад 200 осіб, а з 15 до 17 років – понад 1 тис. осіб. Більш ніж 4 тис. неповнолітніх хворі на сифіліс. Ці цифри закликають до роздумів: в чому причина даного явища?

Перш за все, це поширення серед дітей та молоді відео-, аудіо-, друкованої продукції порнографічного змісту або ж елементами насильства, відвідування ними комп'ютерних клубів та Інтернет-кафе. Майже повсюдно неповнолітні відвідувачі грають у воєнізовані ігри,

які містять елементи насильства, жорстокості, під час яких стають безпосередніми учасниками сюжетів (Квейк, Халф-лайф, Каунтер Страйк, Мортал Комбат інші).

Викликає занепокоєння факт популяризації серед підростаючого покоління проституції як одного із способів заробітку, до чого здебільшого підлітків спонукають дорослі. Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту практично не переймається цією проблемою. Бездіяльність служб у справах неповнолітніх певною мірою обумовлено занедбаністю виховної роботи у закладах освіти за місцем проживання та відпочинку дітей і підлітків.

Всупереч вимогам ст.ст. 21, 22 Закону України від 23 травня 1991 р. "Про освіту" (в редакції Закону від 23 березня 1996 р.) у системі освіти практично без діють соціально-педагогічний патронаж та психологічна служба. Посади психологів у деяких закладах взагалі відсутні, а навіть якщо є, то вони не виконують свої функції належним чином. За даними міносвіти на 2 тис. учнів припадає 1 психолог. У даних умовах від працівників освіти вимагається особлива увага до вихованців, передусім з девіантною поведінкою. Слід зауважити, що під час проведення медичних оглядів фахівці не дуже ретельно обстежують неповнолітніх. Це призводить до несвоєчасного виявлення соціально небезпечних захворювань, розладів психіки, що в подальшому може вилитися у скоєння кримінального злочину.

Останніми роками можна спостерігати як в державі відбувається ліквідація закладів культури, скорочення мережі кінотеатрів, кіноустановок та їх перепрофілювання. Замість кінопоказу основною діяльністю кінотеатрів стає сфера шоу-бізнесу, сумнівних розваг для дорослих (нічні клуби) та задоволення потреб численних релігійних організацій.

Під час перевірки у державі налічувалося лише 25 спеціалізованих дитячих кінотеатрів замість 64, порівняно з 1991 р. скоротилась чисельність навчальних закладів естетичного виховання дітей та підлітків, що позбавило близько 90 тис. неповнолітніх права на розвиток особистості, доступ до національної культури. Це порушує ст. 29 Конвенції прав дитини.

Формування свідомості та відношення до соціуму у підлітковому, молодіжному середовищі здійснюється під впливом засобів масової інформації. Одним з цих засобів є преса. На сьогоднішній день лише 1,2 % періодичних видань для дітей. Преса сумнівного змісту реалізується без будь-яких вікових обмежень, це ж стосується аудіо- та відеопродукції. При виділенні державних коштів на видання друкованої продукції для молоді, а також аудіо- та відеопродукції має чітко контролюватися зміст цієї продукції, щоб він не містив брутальності та

вульгарності. Контроль повинен здійснюватися Державним комітетом телебачення і радіомовлення.

Відповідно до ст. 6 Закону України від 21 грудня 1993 р. “Про телебачення і радіомовлення” створено Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення (Нацраду), що повинна контролювати дотримання вимог Закону та ліцензійних умов телерадіоорганізаціями.

Згідно ст. 22 Закону України “Про рекламу” на телебаченні та радіо заборонено транслювати рекламу алкогольних напоїв, але це ігнорується телерадіокомпаніями. Ігнорується рішення Нацради від 21 жовтня 2000 р. № 16 “Про захист прав неповнолітніх телеглядачів” щодо перенесення на час після 22.00 год. показу та анонсування фільмів та передач, на які встановлено обмеження аудиторії глядачів, а також рішення від 25 вересня 2001 р. № 388 “Про затвердження заходів щодо зменшення на телеекранах кількості фільмів з елементами насильства, приниження людської гідності, кровопролиття та вбивств” (ст. 17 Конвенції прав дитини). Слід звернути увагу, що Нацрада не застосовує санкцій до правопорушників.

Обсяг виробництва дитячих та освітніх телерадіопрограм за державним замовленням у більшості областей становить не більше 13 %, а в деяких областях та Автономній Республіці Крим взагалі відсутні.

Отже, на практиці не виконуються принципи і положення Резолюції прав дитини, Резолюції “Про розповсюдження серед молоді ідеалів миру,...”, Закону України “Про сприяння соціальному встановленню та розвитку молоді в Україні” (5 лютого 1993 р.).

Ситуацію слід докорінно змінити. Для цього необхідно створити органи управління та контролю діяльності вище вказаних організацій на місцях. Законом України “Про захист суспільної моралі”, Указом Президента України від 15 березня 2002 р. № 258/2002 “Про невідкладні додаткові заходи щодо зміцнення моральності у суспільстві та утвердження здорового способу життя” передбачено утворення Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі та її територіальних відділень, але вимоги Закону на сьогодні не виконані.

Необхідно також проводити консультації з батьками, батьківські збори щодо правильного виховання дітей. В містах можливо зробити телефон гарячої лінії для підлітків та молоді, проводити постійні семінари у закладах освіти. Батькам необхідно також слідкувати за оточенням своїх дітей, надавати їм поради. Треба не залишати це поза увагою, тому що діти – це наше майбутнє, але їх майбутнє залежить від нас.